

OBSAH – CONTENT

ÚVOD.....	7
ELŐSZÓ	9
VORWORT	11

I.

Reformácia v strednej Európe – Reformáció Közép-Európában – Reformation in Mittel-Europa

Heinz SCHILLING

LUTHER UND DIE REFORMATION 1517 – 2017	15
<i>Luther and the Reformation 1517 – 2017</i>	

CSEPREGI Zoltán

HEILIGENKULT, KETZERAKTEN, SPRACHGEBRAUCH: LUTHERS LEHRE IM UNGARISCHEN KÖNIGREICH DER JAGELLONEN (BIS 1526)	30
<i>The cult of Saints, heretical writing documents, use of language: Luther's theory in the Jagellonian Kingdom of Hungary (to 1526)</i>	

Eva FRIMMOVÁ

HERETICKÉ VPLYVY A REAKCIA SLOVENSKÝCH HUMANISTOV NA REFORMÁCIU	53
<i>Heretic Impacts and Reactions of Slovak Humanists on the Reformation</i>	

Franz BOSBACH

DAS REFORMATORISCHE WIRKEN DES MARKGRAFEN GEORG VON BRANDENBURG-ANSBACH (1484 – 1543)	69
<i>The reformist work of margrave Georg von Brandenburg-Ansbach (1484 – 1543)</i>	

Jan B. LÁŠEK

LUTHER A REFORMACE V ČECHÁCH	86
<i>Luther and the Reformation in Bohemia</i>	

Vincenc RAJŠP

PRIMUS TRUBER UND DIE REFORMATION	96
<i>Primus Truber and the Reformation</i>	

Maja ČUTIĆ GORUP

FRANCESCO BARBO ALS BESCHÜTZER DER REFORMATION IN DER GRAFSCHAFT MITTERBURG	122
<i>Francesco Barbo as a defender of the Reformation in Pazin principality</i>	

Miloslava BODNÁROVÁ

REFORMÁCIA V HORNOUHORSKÝCH SLOBODNÝCH KRÁĽOVSKÝCH MESTÁCH V 16. STOROČÍ	132
<i>The Reformation in the Upper Hungarian Royal Cities in the 16th Century</i>	

Karl W. SCHWARZ

DIE ZIPS/SPIŠ/SZEPES – ZWISCHEN LUTHER UND MELANCHTHON	154
<i>Spiš (Cips) – between Luther and Melanchthon</i>	

Monika BIZOŇOVÁ

POČIATKY REFORMÁCIE A NÁBOŽENSKÉ POMERY NA SPIŠI V 16. – 18. STOROČÍ (NA PRÍKLADE VYBRANÝCH MIEST)	169
<i>Beginning of Reformation and religious situation in Spiš in 16th – 18th century (on a example of selected locations)</i>	

<i>Barnabás GUITMAN</i>	
NEUE FORSCHUNGSERGEBNISSE ZUR GESCHICHTE DER REFORMATION IN BARTFELD (BARDEJOV).....	181
<i>New research results on the history of reformation in Bardejov</i>	
<i>Lucia ŠTEFLOVÁ</i>	
FORMOVANIE EVANJELICKÝCH A. V. CIRKEVNÝCH ZBOROV V NITRIANSKOM A TRENČIANSKOM SENIORÁTE ZAZNAMENANÉ V ZÁPISNICIACH VIZITÁCIÍ.....	195
<i>The Formation of Evangelical Church Congregations of the Augsburg Confession in the Nitra and Trenčín Seniority Recorded in the Reports of Visitations</i>	
<i>LÉVAI Attila</i>	
ADALÉKOK A KOMÁROMI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE REFORMÁCIÓJÁHOZ.....	204
<i>Forms of the Counter-Reformation in the territory of the historic Reformed seniorate of Komárno</i>	
<i>Libor BERNÁT</i>	
ŠÍŘENIE REFORMÁCIE V TRENČIANSKEJ STOLICI.....	211
<i>Spreading of the Reformation in the District of Trenčín</i>	
<i>Friedrich GOTTAS</i>	
HERRSCHAFT UND RELIGION. ZUR REFORMATION IM DREIGETEILTEN UNGARN.....	232
<i>Governance and religion. On the Reformation in three parts of the Hungarian Kingdom</i>	
<i>Marie MAREČKOVÁ</i>	
SVĚT NOVOKŘTĚNCŮ A JEJICH SÍDLA V NAŠICH ZEMÍCH.....	242
<i>World of Anabaptists and their seat in our countries</i>	
<i>Gerhard HAUSMANN</i>	
DIE DARSTELLUNG DER REFORMATION IN DER UNGARISCHEN PROTESTANTISCHEN KIRCHENGESCHICHTSSCHREIBUNG DES 19. JAHRHUNDERTS.....	249
<i>Presentation of the Reformation in the Hungarian protestant clerical-historic literature in the 19th century</i>	
<i>Annamária KÓNYOVÁ</i>	
REFORMOVANÍ KAZATELIA VO SVETLE CIRKEVNÝCH ZÁKONOV, NARIADENÍ A KANONICKÝCH VIZITÁCIÍ.....	269
<i>Reformed preachers in the mirror of the church laws, rules and canonical visitations</i>	
<i>Barna MEZEY</i>	
REFORMATION UND DIE ÄLTERE ZUCHTHÄUSER.....	279
<i>Reformation and older prisons (restoration of the execution of a punishment in the 16th -17th centuries)</i>	

II.

Teológia – Teológia – Teologie

<i>Michal VALČO</i>	
RECEPCIA LUTHEROVHO TEOLOGICKÉHO MYSLENIA U LEONARDA STÖCKELA SO ZAMERANÍM NA STÖCKELOV KATECHIZMUS Z ROKU 1556.....	289
<i>The Reception of Luther's Theology by Leonard Stöckel with a Focus on Stöckel's Catechism from 1556</i>	
<i>BUZOGÁNY Dezső</i>	
A HELVÉT HITVALLÁS RECEPCIÓJA ERDÉLYBEN.....	312
<i>Acceptance of the Helvetic Confession in Transylvania</i>	

NYAKAS Miklós ZWINGLI A HAJDÚSÁGBAN A HAJDÚBÖSZÖRMÉNY-KÁLVIN TÉRI GYŰLEKEZETI KÖNYVTÁR EGYIK NAGY ÉRTÉKŰ DARABJÁRÓL ZWINGLI: AN DIE DURCHTLÜCHTIGEN FÜRSTEN TÜTSCHER NATION... ZÜRICH, 1530 .....325 <i>Zwingli on Hajdú territory. About a significant book in the assembly library in Hajdúböszörmény. Zwingli: an die durchtlüchtigen fürsten tütscher nation... Zürich, 1530</i>	
Dávid BENKA MARTIN LUTHER A TEOLÓGIA AKO VÝKLAD PÍSMÁ .....341 <i>Martin Luther and Theology as the Exposition of the Holy Scripture</i>	
Martin KOVÁČ KATOLÍCKA RECEPCIA MARTINA LUTHERA V 20. STOROČÍ A JEJ PRÍNOS PRE EKUMENIZMUS .....352 <i>Catholic Reception of Martin Luther in the 20th Century and Its Contribution to Ecumeny</i>	
VARGA J. János LUTHER MÁRTON ÉS A TÖRÖKÖK ELLENI HÁBORÚ KÉRDÉSE.....361 <i>Márton Luther and the question of the war against the Turks</i>	
Miloš KLÁTIK VPLYV LUTHEROVEJ REFORMÁCIE NA TEOLÓGIU A NA PREJAVY SLOVENSKEJ IDENTITY.....371 <i>The influence of the Luther's Reformation on the Theology and expressions of the Slovak identity</i>	
Marek NEŠTINA LUTHEROVO POUŽITIE SCHOLASTICKEJ SÉMANTIKY Z POHLADU FILOZOFIE JAZYKA .....387 <i>Luther's Use of Scholastic Semantics from the Point of View of the Philosophy of Language</i>	
Ernst HOFHANSL ZUR LITURGISCHEN WIRKUNGSGESCHICHTE DER REFORMATION .....402 <i>The influence of the Reformation on liturgics</i>	
Simona KAPITÁŇOVÁ NIEKOĽKO POZNÁMOK K LUTHEROVEMU POSTOJU K ŽIDOM.....423 <i>Some Comments on Luther's attitude to the Jews</i>	
Kamila VEVERKOVÁ K TYPOLOGII REFORMACE .....434 <i>Types of Reformation</i>	

III.

Osobnosti – Személyiségek – Persöhnlichkeiten

DIENES Dénes EGY 16. SZÁZADI REFORMÁTUS ARISZTOKRATA OLVASÁSI SZOKÁSAI. ECSEDY BÁTHORY ISTVÁN KÉT KÖNYVE SÁROSPATAKON .....443 <i>The reading habits of one 16th century aristocrat. Two books by Stephen Báthory from Ecsed in Sárospatak</i>	
Mária FEDORČÁKOVÁ ČLENOVIA RODU STÖCKEL V MESTSKEJ SPRÁVE STREDOVEKÉHO BARDEJOVA ..... 450 <i>The Members of the Stöeckel Family in the Town Administration of Bardejov in the Middle Ages</i>	

GYULAI Éva

ORATIO DE PROFANITATE TURCICAE RELIGIONIS – BESZÉDEK

BOCATIUS JÁNOS WITTENBERGI MAGISZTERI AVATÁSÁN, 1596 462

Oratio de profanitate turcicae religionis – appeals (speeches) during the wittenberg master graduation ceremony of János Bocatius, 1596

KELÉNYI Borbála

EGY EPERJESI POLGÁR KARRIERJE A REFORMÁCIÓ KORAI IDŐSZAKÁBAN:

MATHIAS KÜNISCH 489

Mathias Künisch – the career of one bourgeois of Prešov in the early period of the Reformation

Jaroslav HRDLIČKA

STŘEDNÍ EVROPA A UHRY V DÍLE HUMANISTICKÉHO HISTORIKA

A NAKLADATELE DANIELA ADAMA Z VEESLAVÍNA 509

Central Europe and the Hungarian Kingdom in the Work of the Humanistic Historian and Publisher Daniel Adam from Veleslavín

Róbert OLÁH

MISKOLCI CSULYÁK ISTVÁN KÉSMÁRKI KAPCSOLATAI.....517

Miskolci Csulyák István contacts with Késmark

Katalin Mária KINCSES

KARRIERE UND PROTESTANTISMUS IN UNGARN IN DER FRÜHEN

NEUZEIT IM SPIEGEL DER POLITISCHEN LAUFBAHN

VON ANDRÁS SZIRMAY 533

Career and Protestantism in Hungary in the early modern age in the mirror of the political career of András Szirmay

NAGY Dóra

BORNEMISSZA ANNA EGYHÁZTÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE.....552

Anna Bornemissza and her Church supporting activities

Slávka KOPČÁKOVÁ

TOBIAS GOTTFRIED SCHRÖER – ESTETIK, SPISOVATEL A PROFESOR

EVANJELICKÉHO LÝCEA V BRATISLAVE 564

Tobias Gottfried Schröer – aesthetician, man of letters and professor of the Evangelical Lyceum in Bratislava

Imrich NAGY

DEJINY REFORMÁCIE NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

VO VEDOMOSTIACH MATEJA BELA 576

History of reformation in Slovak area in Matej Bel's Knowledge

Janka PETÖCZOVÁ

FRIEDRICH WILHELM WAGNER V DEJINÁCH REFORMÁCIE

A HUDOBNEJ KULTÚRY V LEVOČI.....586

Friedrich Wilhelm Wagner in the History of the Reformation and Musical Culture in Levoča

Libuša FRANKOVÁ

TOBIÁŠ MASNÍK V OBRAZE SVOJEJ DOBY 601

Tobias Masník in the picture of his time